

METEOROLOŠKA POSTAJA LESKOVICA Meteorological station Leskovica

Mateja Nadbath

V Leskovici, vasi pod Blegošem, je padavinska postaja. Z meteorološkimi meritvami so v vasi začeli pred 115 leti.

Slika 1. Geografska lega meteorološke postaje (vir: Atlas okolja, ARSO; Interaktivni atlas Slovenije¹)
Figure 1. Geographical position of meteorological station (from: Atlas okolja, ARSO; Interaktivni atlas Slovenije¹)

Slika 2. Tri lokacije opazovalnega prostora od septembra 1941 do danes (vir: Interaktivni atlas Slovenije¹)
Figure 2. Locations of observing site from September 1941 till nowadays (from: Interaktivni atlas Slovenije¹)

Slika 3. Lokacija meteorološke postaje, slikana proti vzhodu aprila 1997 (arhiv ARSO)
Figure 3. Location of meteorological station, photo taken to the east in April 1997 (archive of ARSO)

Meteorološka postaja je od julija 1976 na istem mestu, na nadmorski višini 788 m. Opazovalni prostor je na jugozahodnem pobočju, na travniku. V bližini so posamezna sadna drevesa, gospodarsko poslopje in opazovalčeva ter sosedova hiša (slika 3).

V Leskovici je od ustanovitve dalje padavinska meteorološka postaja, kar pomeni, da enkrat dnevno ob 7. uri zjutraj (ob 8. uri po poletnem času) merimo višino padavin in višino snežne odeje ter novozapadlega snega; po potrebi, ob izredno močnih padavinah, pa merimo pogosteje. Pomembnejše atmos-

¹ Interaktivni atlas Slovenije, 1998, Založba Mladinska knjiga in Geodetski zavod v sodelovanju z Globalvision

ferske pojave: meglo, slano, roso, itn. ter čas začetka in konca vseh vrst padavin ter važnejših atmosferskih pojavov opazujemo preko celega dne.

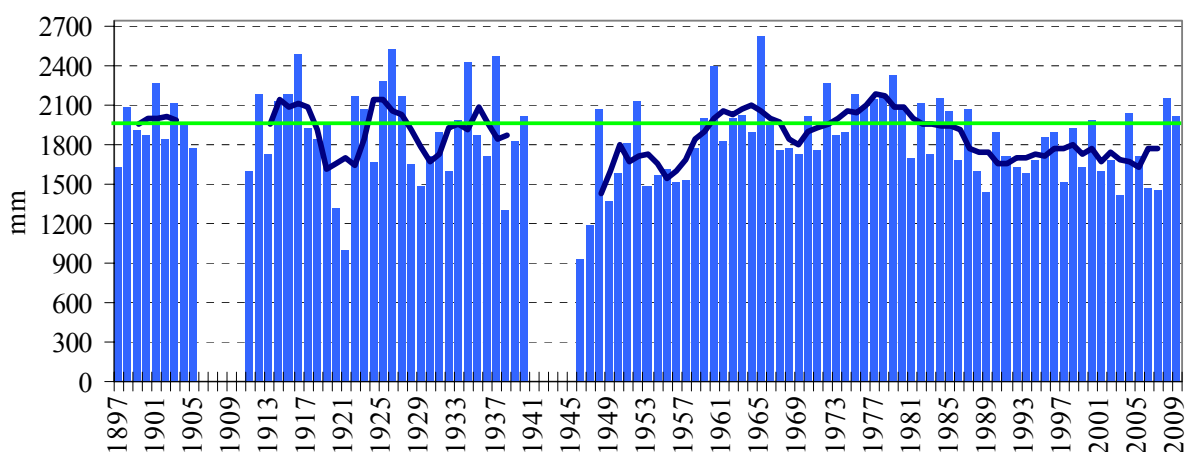
Slika 4. Lokacija meteorološke postaje, slikana proti zahodu julija 1976 (arhiv ARSO)
Figure 4. Location of meteorological station, photo taken to the west in July 1976 (archive of ARSO)

Z meteorološkimi meritvami in opazovanji smo v Leskovici začeli julija 1895, prvi meteorološki opazovalec je bil Janez Vakselj, meritve so potekale le do oktobra istega leta. Marca 1896 je z meritvami nadaljeval Anton Pfajfar, leta 1901 se mu je pridružila še Ivana Brdavs, skupaj sta merila do konca leta 1906. Do avgusta 1910 ni bilo meteoroloških meritev in opazovanj v Leskovici, tedaj je postal meteorološki opazovalec Matevž Kos. Septembra 1937 je Matevža Kosa pri opazovanjih in meritvah zamenjala Marija Lampreht, njo pa januarja 1938 Joža (Josip) Kapus. Septembra 1941 je delo meteorološkega opazovalca prevzel Anton Večič, ki je opravljal meteorološke meritve in opazovanja, z nekaj prekinitvami med II. svetovno vojno, vse do julija 1976.

Julija 1976 je z opazovanji in meritvami začela Neža Jelovčan, avgusta 1989 je z njimi nadaljevala Vida Jelovčan, z začetkom leta 1995 pa je postal prostovoljni meteorološki opazovalec Marko Jelovčan, ki delo opazovalca opravlja še danes.

V članku so uporabljeni in prikazani izmerjeni meteorološki podatki.

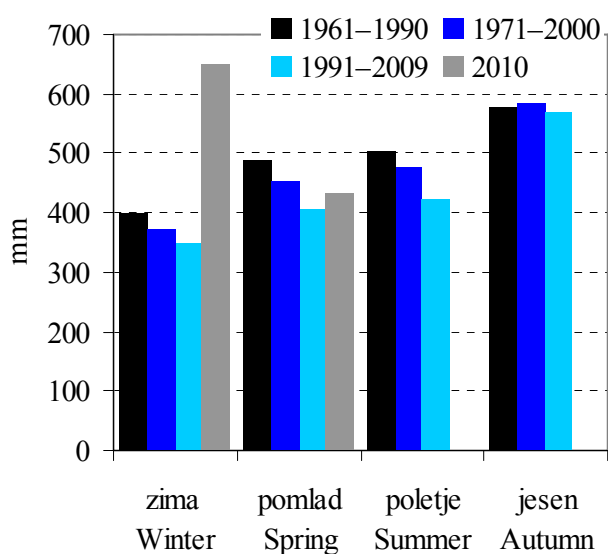
V Leskovici in bližnji okolici je v referenčnem obdobju 1961–1990 letno povprečje padavin 1968 mm, 1896 mm je letno povprečje v obdobju 1971–2000, 1742 mm pa v zadnjih 19 letih (1991–2009). Leta 2009 je padlo 2026 mm padavin. Od razpoložljivih meritev v obdobju 1897–2009 je bilo najbolj namočeno leto 1965, namerili smo kar 2634 mm, najbolj sušno pa je bilo leto 1946, padlo je 934 mm padavin (slika 5).

Slika 5. Letna višina padavin (stolpci) in petletno drseče povprečje (krivulja) v obdobju 1897–2009 ter referenčno povprečje (1961–1990, zelena črta)
Figure 5. Annual precipitation (columns) and five-year moving average (curve) in 1897–2009 and mean reference value (1961–1990, green line)

Od letnih časov je v referenčnem obdobju (1961–1990) najbolj namočena jesen, s 577 mm, zima pa je s povprečnimi 399 mm, letni čas z najmanj padavinami (slika 6, črni stolpci). Tudi v obdobjih 1971–2000 (slika 6, temno modri stolpci) in 1991–2009 (slika 6, svetlo modri stolpci) ostaja jesen letni čas z največ padavinami, in pripadajoče povprečje je skoraj enako referenčnemu. Pri ostalih treh letnih

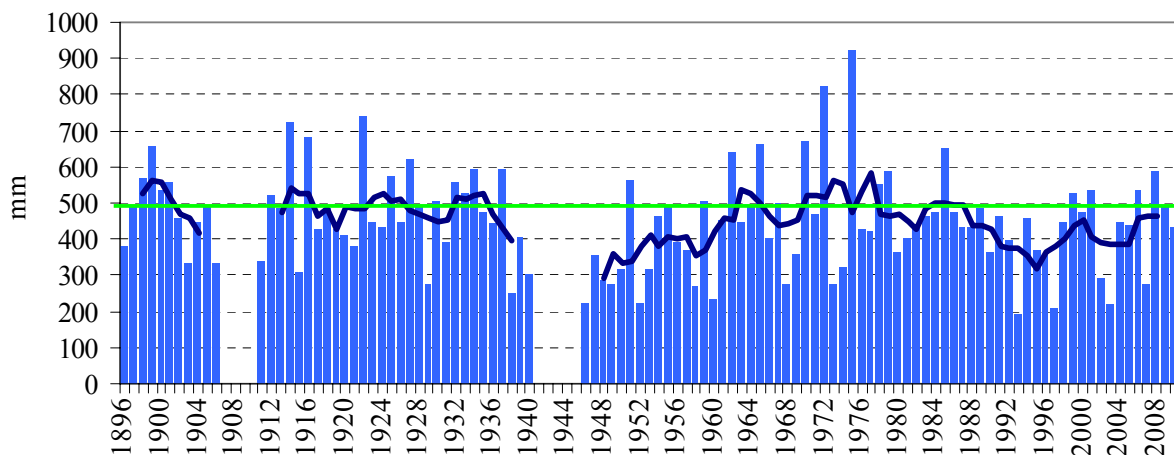
časih je zaznati upad povprečne višine padavin v primerjavi z referenčnim; spomladi in poleti v obdobju 1991–2009 pade v povprečju 83 oz. 84%, pozimi pa 87 % padavin referenčnega povprečja.

Slika 6. Povprečna višina padavin po letnih časih² po obdobjih ter leta 2009 (zima 2009/10)
Figure 6. . Mean seasonal² precipitation per periods and in 2009 (Winter 2009/10)

Spomladi 2010 je padlo manj padavin (88%) kot v referenčnem obdobju, namerili smo 433 mm (sliki 6 in 7). Od razpoložljivih podatkov v obdobju 1896–2010 je bila daleč najbolj namočena pomlad 1975, v treh pomladnih mesecih je padlo 923 mm padavin; spomladi 1995 pa je padlo le 195 mm padavin, kar je najmanj v obravnavanem obdobju.

V referenčnem obdobju je s povprečnimi 219 mm padavin najbolj namočen november, februar pa je mesec z najmanj padavinami, 177 mm (slika 8, črni stolpci). V zadnjih 19-ih letih prejme v povprečju največ padavin oktober - 204 mm, november pa malo manj, 198 mm; februarja pade v povprečju najmanj padavin, 83 mm, tudi v obdobju 1991–2009 (slika 8, temno modri stolpci). Povprečna višina padavin zadnjih 19-ih let se je v primerjavi z referenčnim obdobjem zmanjšala pri večini mesecev, izjemi sta julij in september,

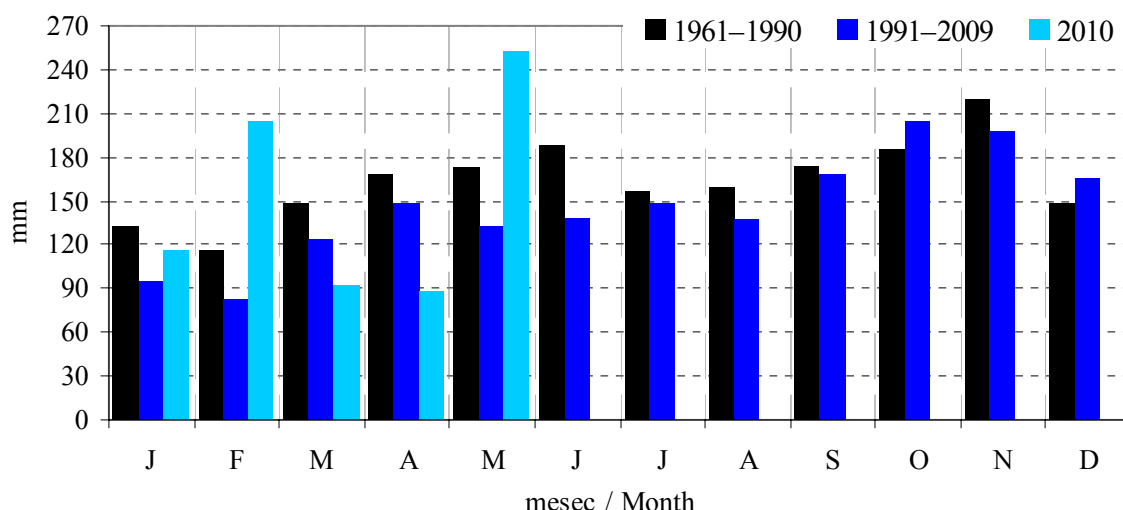
Slika 7. Pomladna višina padavin (stolpci) in petletno drseče povprečje (krivulja) v obdobju 1896–2010 ter referenčno povprečje (1961–1990, zelena črta)
Figure 7. Precipitation (columns) in spring and five-year moving average (curve) in 1896–2010 and mean reference value (1961–1990, green line)

ko je povprečje padavin blizu referenčnemu povprečju ter oktober in december, ko pade v povprečju obdobja 1991–2009 več padavin kot je referenčno povprečje (111% oz. 112 %).

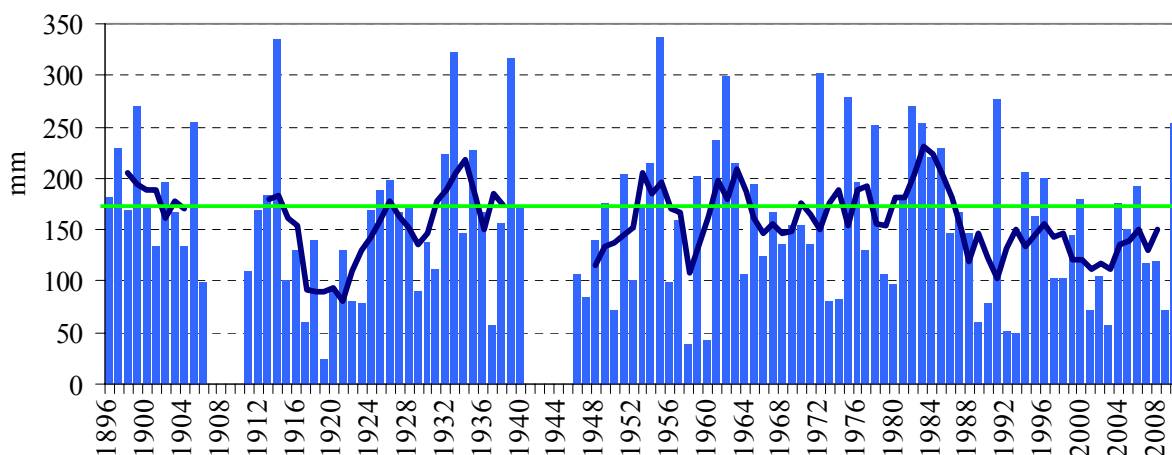
Maja 2010 je v Leskovici padlo 253 mm padavin, kar je 146 % referenčnega povprečja. Od razpoložljivih podatkov obdobja 1896–2010 je največ padavin padlo maja 1955, 337 mm (sliki 9 in 10); najbolj sušen pa je bil maj 1919, namerili smo 24 mm.

² Meteorološki letni časi: pomlad = marec, april, maj; poletje = junij, julij, avgust; jesen = september, oktober, november; zima = december, januar, februar

Meteorological seasons: Spring = March, April, May; Summer = June, July, August; Autumn = September, October, November; Winter = December, January, February

Slika 8. Referenčno (1961–1990), obdobjno (1991–2009) mesečno povprečje padavin in višina padavin leta 2010
 Figure 8. Mean reference (1961–1990) and long-term (1991–2009) monthly precipitation and precipitation in months from January to May 2010

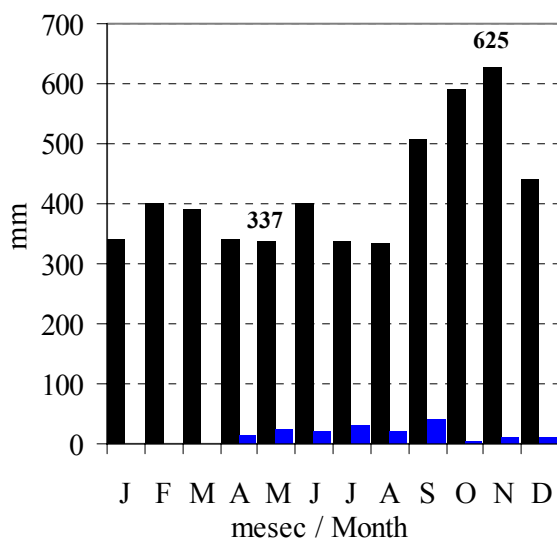

Slika 9. Majska višina padavin (stolpci) in petletno drseče povprečje (krivulja) v obdobju 1896–2010 ter referenčno povprečje (1961–1990, zelena črta)
 Figure 9. Precipitation (columns) in May and five-year moving average (curve) in 1896–2010 and mean reference value (1961–1990, green line)

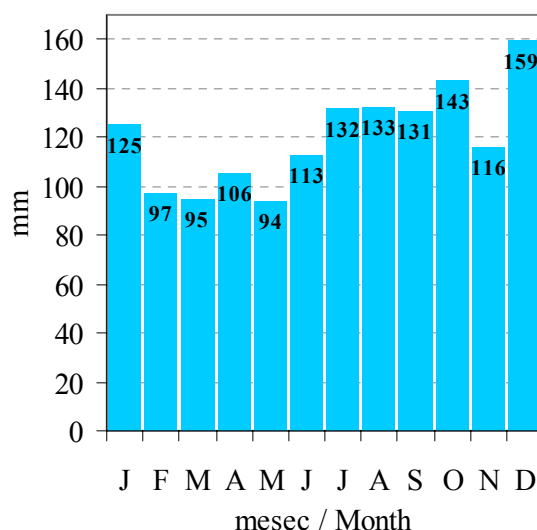
159 mm je najvišja dnevna višina padavin izmerjena na postaji Leskovica od razpoložljivih podatkov obdobja 1895–2009, izmerili smo jo 6. decembra 1903 (slika 11). Več kot 100 mm padavin v enem dnevu je padlo v omenjenem obdobju še 28 krat. Februar, marec in maj so meseci, ko še ni bila zabeležena dnevna višina padavin 100 mm in več.

V Leskovici je v povprečju referenčnega obdobja (1961–1990) letno 85 dni s snežno odejo, 73 takšnih dni je letno povprečje za obdobje 1971–2000 in 65 dni s snežno odejo na leto je v povprečju obdobja 1991–2009. Leta 2009 je bilo zabeleženih 55 dni s snežno odejo. Najdlje je snežna odeja ležala leta 1969, 130 dni, najmanj pa leta 1989, le 8 dni (slika 12).

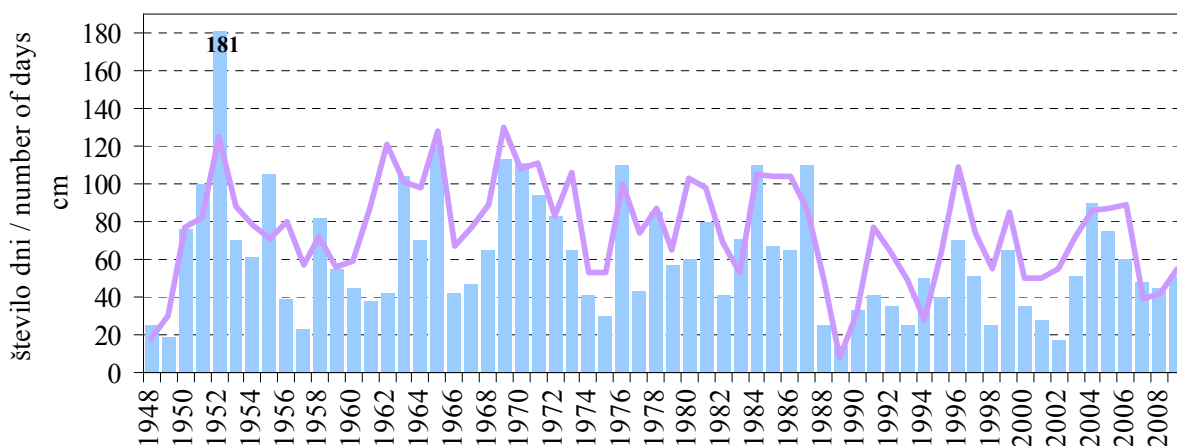
Najpogosteje zapade prva snežna odeja novembra, v obdobju 1948–2009 je bila desetkrat že oktobra, nazadnje leta 2003. Zadnji mesec s snežno odejo je običajno april; do sedaj so imeli v Leskovici snežno odejo sedemkrat še maja. Nazadnje smo majsko snežno odejo zabeležili leta 1985, namerili smo 27 cm. Maj 2010 je minil brez snežne odeje.

Slika 10. Najvišja (črni stolpci) in najnižja mesečna višina padavin od razpoložljivih podatkov v obdobju 1895–2009
 Figure 10. Maximum (black columns) and minimum monthly precipitation in 1895–2009 from available data

Slika 11. Najvišja dnevna³ višina padavin po mesecih od razpoložljivih podatkov v obdobju 1895–maj 2010
 Figure 11. Maximum daily³ precipitation in 1895–May 2010 from available data

Slika 12. Letno število dni s snežno odejo⁴ (krivulja) in najvišja snežna odeja (stolpci) v obdobju 1948–2009
 Figure 12. Annual snow cover duration⁴ (curve) and maximum snow cover depth (columns) in 1948–2009

Najvišja snežna odeja v Leskovici je bila izmerjena 15. februarja 1952, kar 181 cm. Meter in več je bila najvišja letna snežna odeja po letu 1948 izmerjena še 9-krat, več kot pol metra a manj kot meter pa še 27-krat.

60 cm je najvišja višina novozapadlega snega⁵ v obdobju 1948–2009, izmerili smo jo 4. marca 1970 in 10. februarja 1999. V omenjenem obdobju je bila novozapadla snežna odeja debelejša od pol metra še

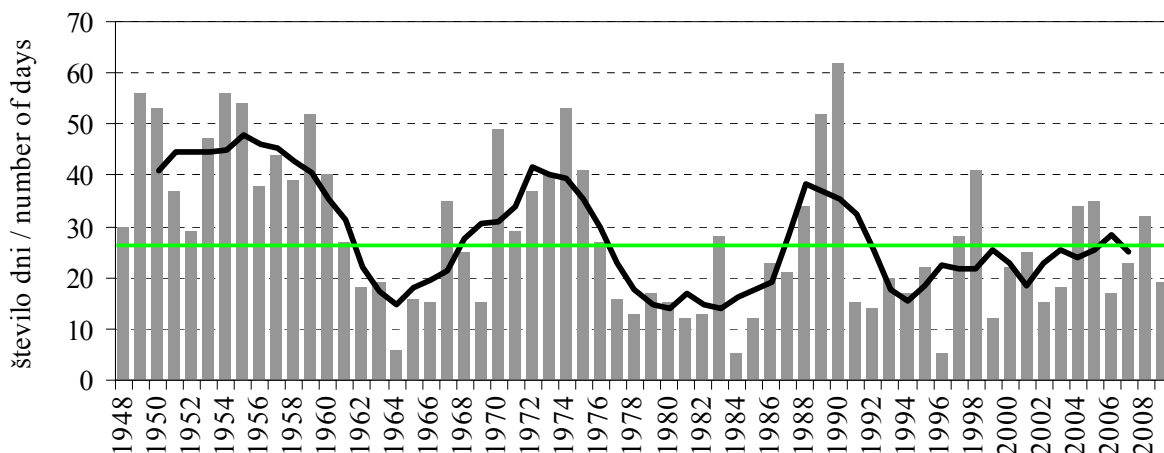
³ Dnevna višina padavin je merjena ob 7. uri zjutraj in je 24-urna vsota padavin; pripišemo jo dnevu meritve.
 Daily precipitation is measured at 7 o'clock AM and it is 24 hour sum of precipitation. It is assigned to the day of measurement.

⁴ Dan s snežno odejo je, kadar snežna odeja pokriva več kot 50 % površine v okolici opazovalnega prostora
 Day with a snow cover is when 50 % of surface in the surrounding of observing site is covered with snow

⁵ Višina novozapadlega snega je merjena ob 7. uri zjutraj in je višina snežne odeje, ki je zapadla na novo v zadnjih 24-urah, pripišemo jo dnevu meritev

petkrat: 29. marca 1951, 27. januarja 1952, 11. februarja 1953, 12. novembra 1959, 11. novembra 1979.

Maj 2010 je minil brez slane. V obdobju 1948–2010 je bilo maja največ dni s slano leta 1955, 4; v tem istem obdobju je bilo 16 majev vsaj z dnevom s slano in celo dva junija in sicer junij 1962, s kar tremi takšnimi dnevi (4., 5., in 6. junij), in junij 1974 z enim, 12. junija. Majsko slano smo nazadnje zabeležili leta 1995, 3. maja.

Slika 13. Letno število dni s slano (stolpci) in petletno drseče povprečje (krivulja) v obdobju 1948–2009 ter referenčno povprečje (1961–1990, zelena črta)

Figure 13. Annual number of days with frost (columns) and five-year moving average (curve) in 1948–2009 and mean reference value (1961–1990, green line)

Preglednica 1. Najvišje in najnižje letne, mesečne in dnevne vrednosti izbranih meteoroloških parametrov razpoložljivih podatkov v obdobju 1895–2009

Table 1. Extreme values of measured yearly, monthly and daily values of chosen meteorological parameters in 1895–2009 from available data

	največ maximum	leto / datum year / date	najmanj mini- mum	leto / datum year / date
letna višina padavin (mm) annual precipitation (mm)	2634	1965	934	1946
mesečna višina padavin (mm) monthly precipitation (mm)	625	november 2000	0	januar 1964 in 1989
dnevna višina padavin (mm) daily precipitation (mm)	159	6. december 1903	0	—
najvišja višina snežne odeje (cm) maximum snow cover depth (cm)	181	15. februar 1952	14	27. februar 1989
najvišja višina novozapadlega snega (cm) maximum depth of fresh snow (cm)	60	4. marec 1970 10. februar 1999	0	—
letno število dni s snežno odejo annual number of days with snow cover	130	1969	8	1989

SUMMARY

Meteorological station Leskovic is located at elevation of 788 m, on the western part of Slovenia. It has been established in July 1895. Precipitation, snow cover and fresh snow are measured and meteorological phenomena are observed. Marko Jelovčan has been meteorological observer on station from 1995.